

WILLIAM MCILVANNEY
- IAN RANKIN
Το σκοτάδι παραμένει
Μετάφραση Χίλντα Παπαδημητρίου.
Εισαγωγή Θανάσης Μήνας.
Εκδόσεις Μεταίχμιο,
2022, σελ. 270,
τιμή 15,50 ευρώ

Κριτική

Οι συμμορίες της Γλασκώβης

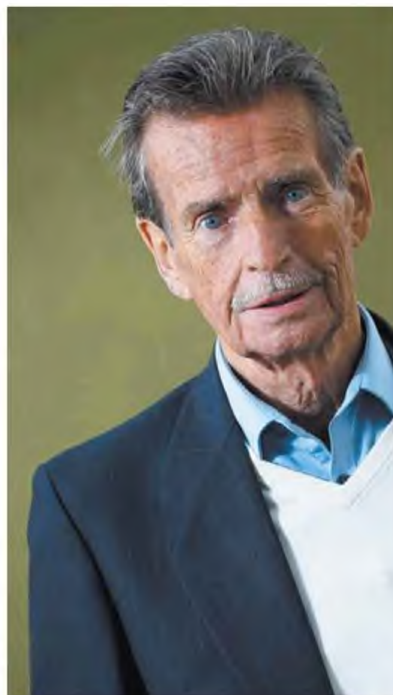
Το **τελευταίο νουάρ** του **Γουίλιαμ Μακιλβάνι**,
συμπληρωμένο από τον **Ιαν Ράνκιν**,
είναι ένα **παιχνίδι κλεφτών και αστυνομίων**

ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Υπάρχουν αρκετά υποείδη της αστυνομικής λογοτεχνίας, από τα οποία τα πιο γνωστά είναι το αμερικανικό σκληρό αφήγημα (hard-boiled), το σκανδιναβικό νουάρ, το μεσογειακό νουάρ και το λατινοαμερικανικό νουάρ. Σε αυτά πρέπει να προσθέσουμε και το «ταρτάν νουάρ», δηλαδή το σκοτοτσέζικο αστυνομικό, του οποίου «πατριάρχης» θεωρείται ο *Γουίλιαμ Μακιλβάνι* (Κιλιμάνοκ 1936 - Γλασκώβη 2015).

Ο Γουίλιαμ Μακιλβάνι ήταν γιος ανθρακωρύχου, σπούδασε αγγλική φιλολογία στο Πανεπιστήμιο της Γλασκώβης και εργάστηκε ως φιλόλογος καθηγητής και ως αφηγητής για το BBC. Είχε δηλώσει σοσιαλιστής, δραστηριοποιήθηκε πολιτικά κατά την περίοδο της πρωθυπουργίας της Μάργκαρετ Θάτσερ και έφυγε από το Εργατικό Κόμμα στην εποχή του Τόνι Μπλερ. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του συντάχθηκε με το κίνημα υπέρ της ανεξαρτησίας της Σκωτίας, όχι όμως από εθνικιστική σκοπιά. Το πρώτο του βιβλίο εκδόθηκε το 1966 και ήταν κοινωνικό, με πρωταγωνιστή έναν ανθρακωρύχο.

CHRISTOPHER NIBB PHOTO: VUOLAP APF/PIRELLA GÖTTSCHE LOWE

Ο σκοτοτσέζος συγγραφέας εξέδωσε τρία μυθιστορήματα με ήρωα τον επιθεωρητή της Αστυνομίας Τζακ Λέιντλο. Σύμφωνα με τον *Θανάση Μήνα* ο Μακιλβάνι ήταν ο πρώτος συγγραφέας που αντιλήφθηκε ότι ένας αστυνομικός «έχει πρόσβαση σε υπαρκτές, αθέατες πλευρές της πόλης», κάτι που συνέχισε επάξια ο συμπατριώτης του *Ιαν Ράνκιν*. Το *Jack Laidlaw* εκδόθηκε το 1977 και θεωρείται ως το πρώτο ταρτάν νουάρ, λέγεται μάλιστα πως αυτό ενέπνευσε τον Ράνκιν για να γράψει μερικά χρόνια αργότερα το πρώτο του μυθιστόρημα με ήρωα τον επιθεωρητή Τζον Ρέμπους, ο οποίος δρα στο Εδιμβούργο.

Το μυθιστόρημα *Το σκοτάδι παραμένει* (εκδ. Μεταίχμιο) που αποτελούσε την πρώτη υπόθεση του Λέιντλο, όταν πέθανε ο συγγραφέας του το 2015 δεν είχε ακόμα ολοκληρωθεί. Ο Ιαν Ράνκιν (Φάιφ, 1960), ο οποίος θεωρούσε τον Μακιλβάνι ως δάσκαλό του στη συγγραφή, ανέλαβε να το ολοκληρώσει. Σε αυτό, ο έγγαμος και ολίγον ερωτιάτης νέος αστυφύλακας-νιτετέκτιβ Λέιντλο, μαζί με τους συναδέλφους του, αναλαμβάνει να εξιχνιάσει τη δολοφονία ενός δικηγόρου, του Μπόμπι Κάρτερ, έξυπνου και διεφθαρμένου, που εκτός από τους πολλούς φίλους είχε και αρκετούς εχθρούς στον υπόκοσμο. Διακινούσε βρώμικο χρήμα και εξέπλενε μετρητά μακριά από τα μάτια της Εφορίας με έναν έξυπνο τρόπο, την αγορά επικερδών επιχειρήσεων. Ποιος τον σκότωσε και γιατί; Κάποια αντίπαλη συμμορία ή ένας άγνωστος εχθρός του; Στην ουσία, η υπόθεση του μυθιστορήματος δεν είναι η εξιστόρηση μιας δολοφονίας, σε συνάρτηση με τις έρευνες και την αποκάλυψη του δράστη. Είναι κάτι περισσότερο, πιο ενδιαφέρον: η διαρκής αντιπαλότητα των ανδρών της Αστυνομίας με τις συμμορίες που λυμαινόνται τη Γλασκώβη. Στη μια μεριά βρίσκεται ο διοικητής του Τμήματος Δίωξης Εγκλημάτων Ρόμπερτ Φρέντερικ με τους συνεργάτες του και στην άλλη ο αρχηγός της μαφιόζικης συμμορίας Καμ Κόλβιν με τους μπράβους του, οι οποίοι τον προστατεύουν από τις αντίπαλες οργανώσεις. Αυτό που παρατηρούμε είναι ότι η δράση τοποθετείται κυρίως σε σκέια συναναστροφών, μπαρ, καμπαρέ, παμπ, όπου γίνεται μεγάλη κατανάλωση ποτών, κρασιού και ουίσκι.

Από την αρχή μαθαίνουμε πως «το έγκλημα διαποτίζει όλες τις πόλεις» και πως «οι γκάνγκστερ δολοφονούνται από άλλους γκάνγκστερ». Ωστόσο, πώς εμπλέκονται στη δολοφονία οι γυναίκες της ιστορίας; Γιατί διαβάζουμε τη φράση «cherchez la femme»; Πράγματι, οι ηρωίδες του μυθιστορήματος παίζουν σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της υπόθεσης και κρύβουν μυστικά που πρέπει να αποκαλυφθούν ώστε να λυθούν οι απορίες του Λέιντλο και των συναδέλφων του. Θυμίζουμε πως τα μυθιστορήματα με ομάδες αστυνομικών, τα λεγόμενα police procedural novels, που σήμερα τα καλλιεργούν αρκετοί σκανδιναβικοί συγγραφείς, είχαν μεγάλη άνθηση στις ΗΠΑ, όπου ο *Εντ Μακμπίν*, ο κυριότερος εκπρόσωπος του είδους, έγραψε το πρώτο σχετικό μυθιστόρημα το 1956.

Η υπόθεση του μυθιστορήματος του Γουίλιαμ Μακιλβάνι (που ολοκλήρωσε ο Ιαν Ράνκιν) δεν είναι η εξιστόρηση μιας δολοφονίας, αλλά η διαρκής αντιπαλότητα των ανδρών της Αστυνομίας με τις συμμορίες